

Metsä

Tieto

Osaaminen

METLA

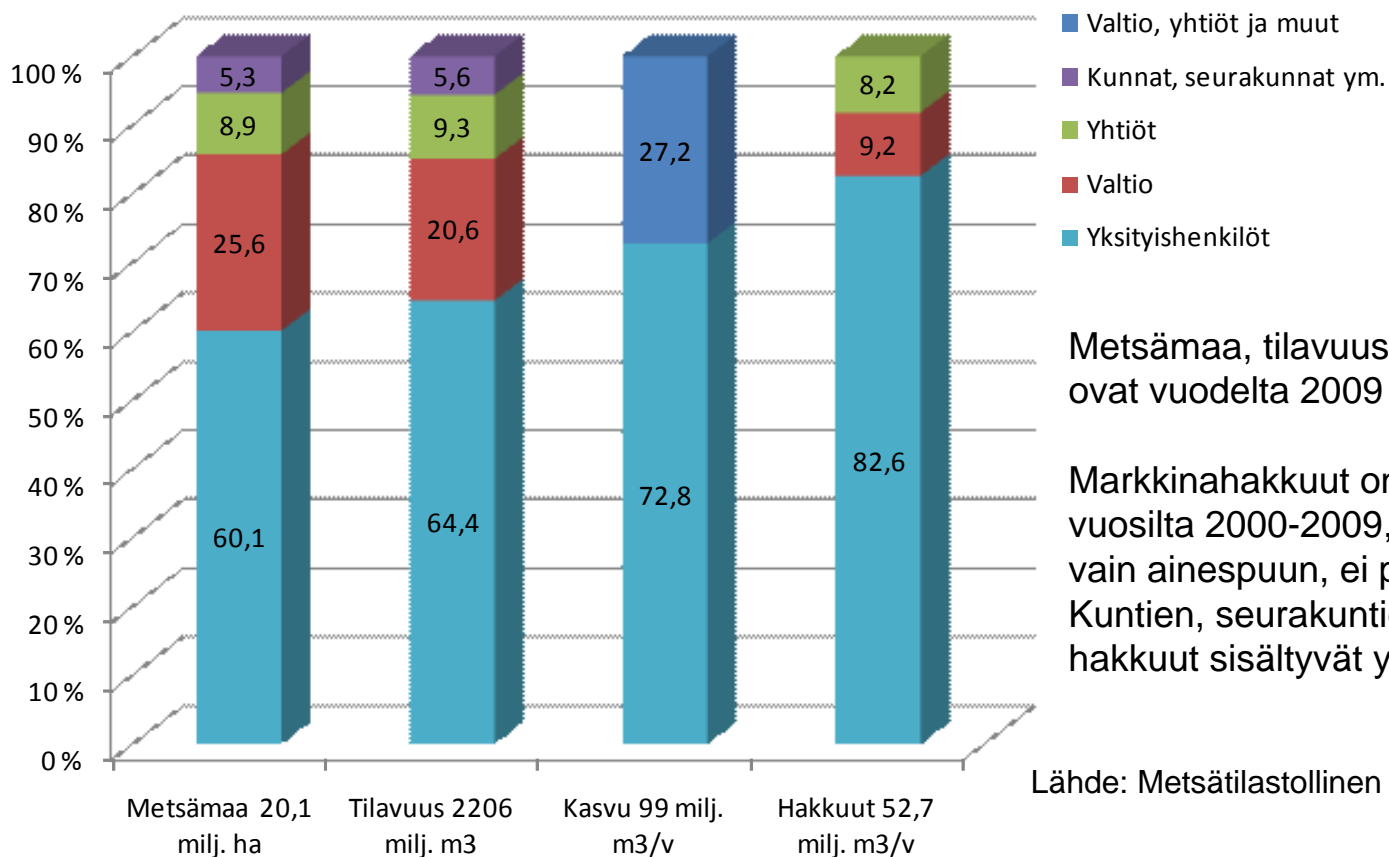
Hyvinvointi

Yksityismetsätalouden rooli puumarkkinoilla Suomessa

Harri Hänninen

Suomalais-venäläinen Päättäjien metsäfoorumi 7.6.2011, Majvik, Kirkkonummi

Yksityismetsien merkitys

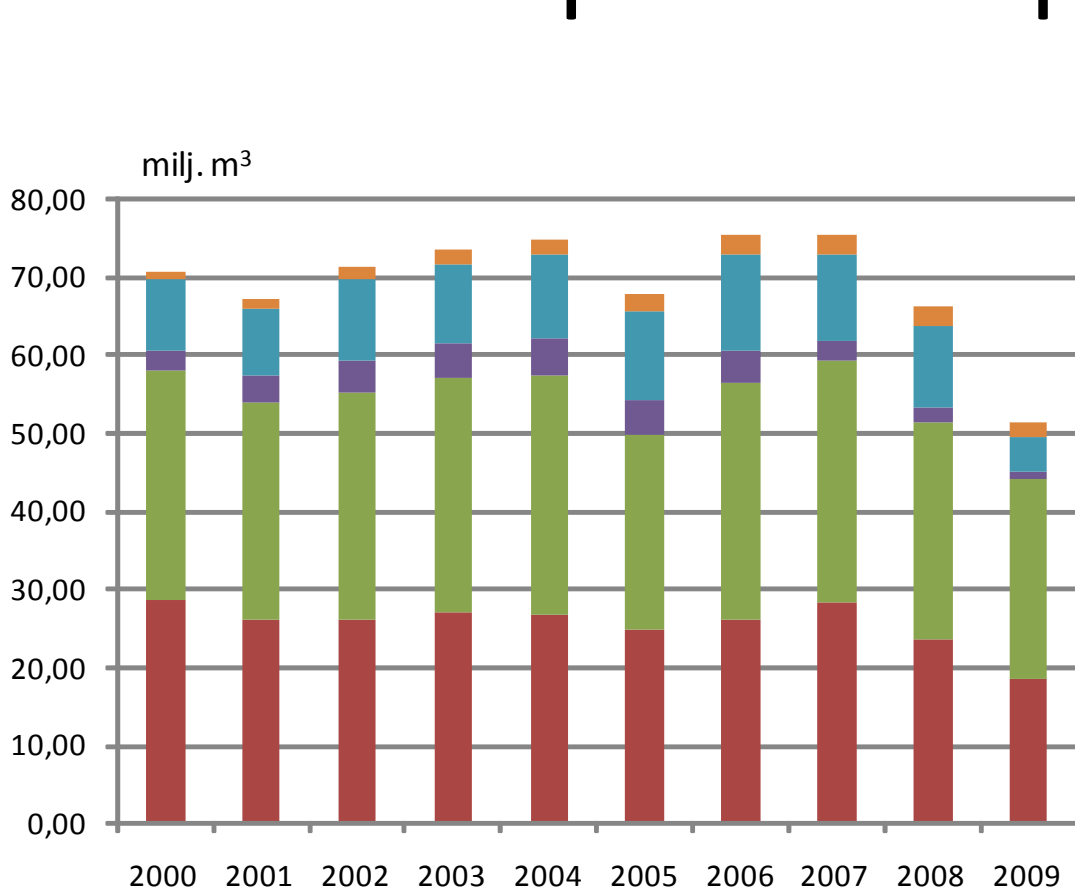

Metsämaa, tilavuus ja kasvu ovat vuodelta 2009

Markkinahakkuut on keskiarvo vuosilta 2000-2009, sisältää vain ainespuun, ei polttopuuta. Kuntien, seurakuntien yms. hakkuut sisältyvät yksityisiin.

Lähde: Metsätilastollinen vuosikirja 2010

Metsäteollisuuden käyttämän puun alkuperä

Keskim.

2000-09

milj. m³

%

Tuontihake

2,0

3

Tuontikuitupuu

9,9

14

Tuontitukkipuu

3,3

5

Kotim. kuitupuu

28,6

41

Kotim. tukkipuu

25,6

37

69,4

100

22 %

78 %

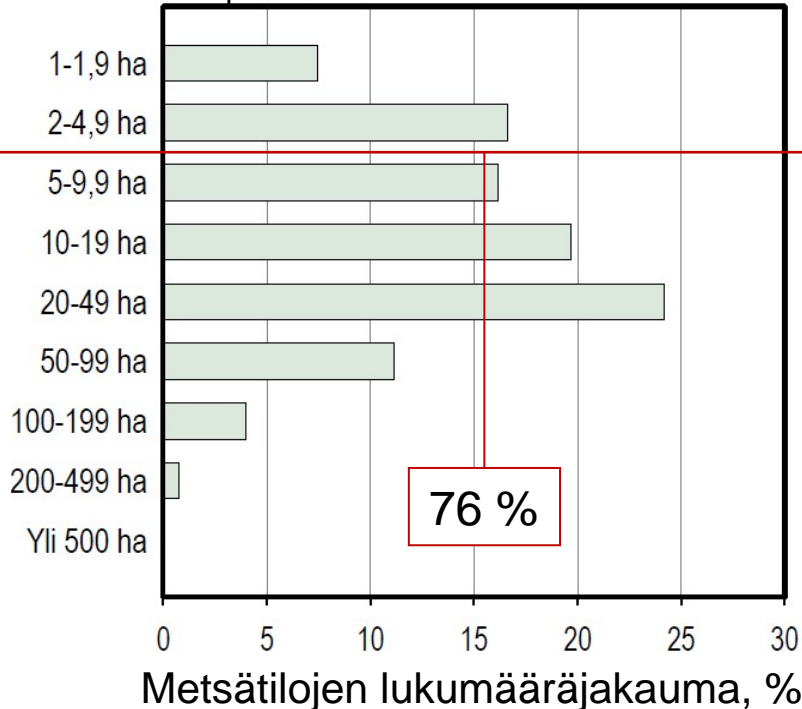
Yksityismetsistä tulee metsäteollisuuden puun kokonaiskäytöstä 63 % mutta kotimaisesta puusta 82 %

Lähde: Metsätalastollinen vuosikirja 2010

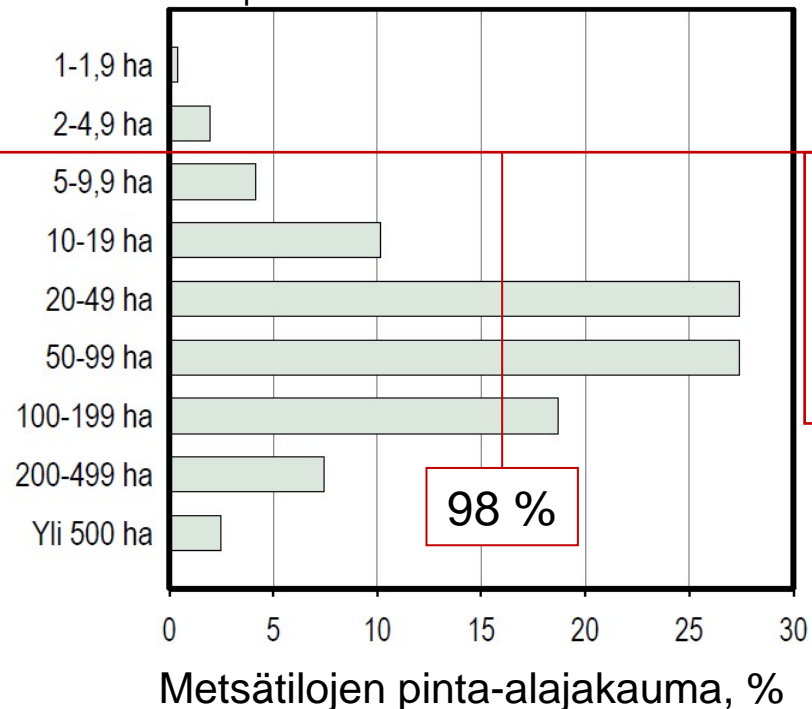
Yksityismetsien omistusrakenne

Metsää vähintään 1 hehtaaria käsittäviä metsätiloja 375 000 kappaletta, joilla omistajia kaikkiaan 838 000 henkilöä. Laajapohjainen metsänomistus - joka viides yli 20-vuotias kansalainen omistaa metsää. Keskokoko 28 hehtaaria.

Metsämaan pinta-alaluokka

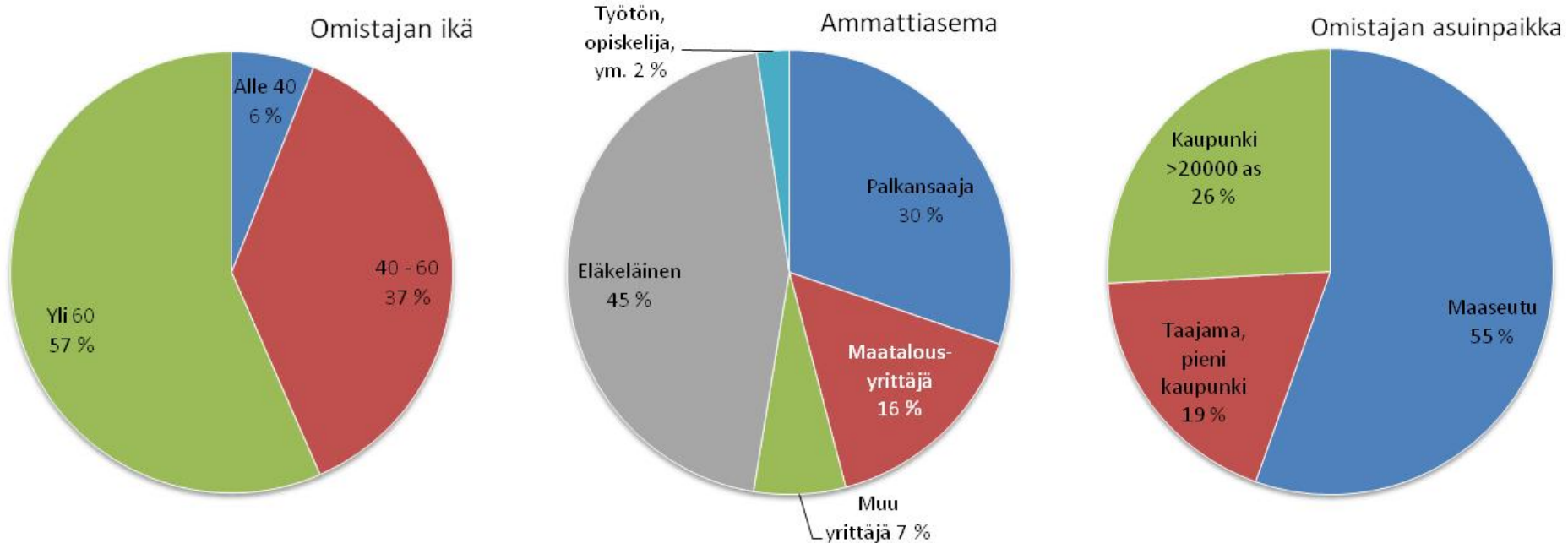
Metsämaan pinta-alaluokka

Jatkossa tarkastellaan > 5 hehtaaria metsää omistavia

Lähde: Metsätilastotiedote 48/2010

Keitä ovat yksityismetsänomistajat?

Metsänomistuksen rakennemuutos

- Metsä siirtyy perintönä ja sukulaiskaupoilla, vapailla markkinoilla vain 15 %
- Omistajat ikääntyvät, metsät siirtyvät kaupunkilaisille ja etämetsänomistajille
- Metsät pirstoutuvat perinnönjaoissa, taloudellinen merkitys vähenee
- Omistajien tavoitteet monipuolistuvat, harrastus- ja virkistyskäyttö yleistyy

Lähde: Metla, Metsänomistaja 2010-tutkimus

Raakapuumarkkinat

Yksityismetsät

Ostajat

- Kuitupuulla ostajia 3-4
- Tukkipuulla ostajia noin 170, paikallisesti 5-10

Myyjät

- Yli 5 hehtaarin metsätiloja kaikkiaan 285 000
- Omistajia 640 000

Vuosittain tehdään noin 90 000 puukauppaa, keskipakko 450 m³

Markkinahakkuut
noin 42 milj. m³/vuosi

Kuvat: Erkki Oksanen, Metla

Puukauppatavat

Pystykauppa: metsänomistaja myy hakkuu-oikeuden ja ostaja korjaa puun; mittaus korjuussa tai tehtaalla; hakkuumäärästä 81 % (2000-2009)

Hankintakauppa: metsänomistaja hakkaa ja kuljettaa puun tienvarteen; mittaus tienvarressa tai tehtaalla; hakkuumäärästä 19 % (2000-2009)

Suorakauppa: omistaja pyytää itse tarjoukset usealta ostajalta ja neuvottelee yksityiskohdat

Valtakirjakauppa: metsänomistaja antaa valtakirjan metsänhoitoyhdistykselle puukaupan hoitamiseen

Sopimusasiakkuuskauppa: metsänomistaja tehnyt tietyn metsäyhtiön kanssa asiakassopimuksen, jonka perusteella puukauppa

Vuosina 2004-2008

62 % metsänomistajista teki puukauppaa, joista

79 % pystykauppaa

46 % hankintakauppaa

57 % suorakauppaa

35 % valtakirjakauppaa

22 % sopimusasiakkuuskauppaa

Lähde: Metla, Metsänomistaja 2010 -tutkimus

Puun hinnanmuodostus - historia

- Vuosina 1977-91 metsäteollisuuden ja metsänomistajien keskusjärjestöt solmivat valtakunnalliset hinta- ja määräsuositussopimukset kaikille puutavaralajeille
- Vuosina 1991-94 talouslama, ei sopimuksia
- Vuonna 1995 Suomi liittyi Euroopan unioniin → kilpailulait
- Vuosina 1995-99 poikkeusluvilla erilaisia alue- ja yrityskohtaisia hintasuositussopimuksia; keskusjärjestöt eivät saaneet neuvotella sopimuksia
- Vuonna 1999 Kilpailuvirasto kielsi hintasuositussopimukset
- Vuosina 1997-2004 toimi raakapuun ostokartelli, josta markkinatuomioistuin langetti sakot kartelliin osallistuneille

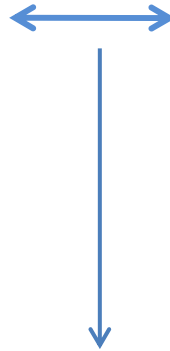
Puun hinnanmuodostus - nykyisin

Puun kysyntä

Metsäteollisuusyritysten halu ostaa ja maksaa raakapuusta riippuu lopputuotteiden (paperin ja sahatavaran) kysynnästä ja hinnoista markkinoilla. Globaalit markkinat ratkaisevat: tuotannosta vientiin 78 %.

Puun tarjonta

Metsänomistajien halu myydä puuta riippuu useista yksilöittäin vaihtelevista tekijöistä: puun hinta, hakkuumahdollisuudet, rahan tarve, ansio- ja pääomatulot, metsänomistuksen tavoitteet.

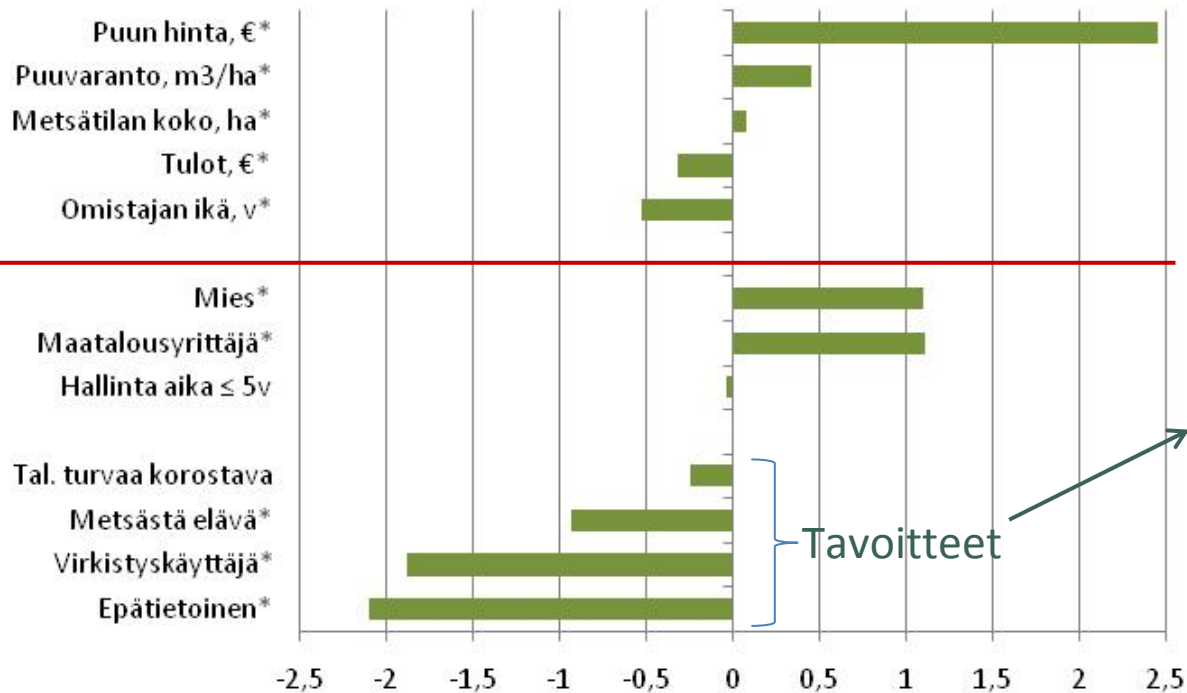

Puun hinta

Puukauppa hinnoitellaan jokaiselle hakattavalle kohteelle (leimikolle) erikseen. Puukaupan hintaan vaikuttavat mm. puukauppatapa, hakattavan puuston kokonaismäärä, hakkuutapa (harvennus-/päätehakkuu), puutavaralajirakenne, tukkipuun laatu, puiden kuljetusmatka metsästä tien varteen ja korjuuajankohta (kesä/talvi).

Kilpailullinen hinnanmuodostus näkyy suurina hintavaihteluina. Esimerkiksi jaksolla 1/2000-52/2009 kuusitukin viikoittainen keskikantohinta vaihteli 41,3 – 74,4 €/m³ (80 %) ja kuusikuidun 17,6 – 25,5 €/m³ (45 %). Lähde: Metla, Metinfo

Puuntarjontaan vaikuttavat tekijät

Monitavoitteiset (30%): tärkeitä sekä taloudelliset että aineettomat hyödyt, kuten suojeleminen, virkistys ja ulkoilu

Taloudellista turvaa korostavat (17%): metsän tuoma taloudellinen turvallisuus, säännölliset puunmyyntitulot ja sijoituskohde

Metsästä elävät (20%): työtilaisuudet ja puunmyyntitulot

Virkistyskäyttäjät (24%): tärkeitä luonnon- ja maisemansuojelu, ulkoilu

Epätietoiset (10%): ei erityisiä tavoitteita

Viivan yläpuolella olevien tekijöiden vaikutukset ovat joustoja (esim. puun hinnan nousu 1 % nostaa puuntarjontaa 2,4 %). Alapuolella olevien tekijöiden vaikutukset hakkuiden ero vertailuryhmään m³/ha/v (esim. miehillä puuntarjonta on 1,1 m³/ha/v suurempaa kuin naisilla). Tavoiteryhmien vertailuryhmänä monitavoitteiset. * Tulos tilastollisesti merkitsevä.

Lähde: Kuuluvainen, Karppinen, Hänninen, Pajuoja & Uusivuori 2011

Puumarkkinoiden toimintaa kehitetään

Puumarkkinat muutoksessa

- raakapuun tuonti vähenee, korvattava kotimaisella
- metsäteollisuus kaipaa tasaisempaa puuvirtaa
- metsänomistajat myyvät eniten korkean kysynnän ja hinnan aikaan
- energiapuu nousemassa merkittävään rooliin puumarkkinoilla

Maa- ja metsätalousministeriö asetti Puumarkkinatyöryhmän

- toimikausi 7.5.2010 - 6.5.2013 (3 vuotta)
- toimii keskustelufoorumina, seuraa ja edistää puumarkkinoiden vakautta ja ennustettavuutta ja tekee niitä koskevia aloitteita valtiolle ja alan toimijoille, neuvoa-antava elin
- seuraa käynnissä olevia kehityshankkeita

Kehityshankkeet

- markkinainformaation parantaminen: puun hintatiedustelut ja -indeksit
- sähköisen puukauppapaikan rakentaminen

metsä

METLA

TIETO

hyvinvointi

osaaminen

Kiitos